

Міжнародні наукові інтернет-конференції
юридичного та історичного спрямування

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

ISSN 2617-2364

Випуск 50

*МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ*

www.lex-line.com.ua

*11-12 травня
2023 р.*

Тернопіль, Україна – Переворськ, Польща 2023

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМНИХ АКТИВ З РЕІНТЕГРАЦІЇ КРИМУ

Линник Тетяна Василівна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри теоретико-правових дисциплін

Державного податкового університету

ORCID: 0000-0002-2344-4726

Інтернет-адреса публікації на сайті:

http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=3572

Розвиток законодавства України з питань тимчасово окупованих територій за перші роки окупації Криму носило насамперед реактивний характер, а відповідні підходи правотворця, хоча й носили окремі риси програмування, не відрізнялися сталою послідовністю.

У цьому вимірі варто згадати і план заходів, спрямованих на реалізацію деяких засад державної внутрішньої політики щодо ТОТ Криму, схвалений розпорядженням КМУ від 28 березня 2018 р. № 218-р та скасований у 2021 р. [7]. Адже саме цей документ розроблявся вказаним міністерством, яке серед іншого мало й функціонал з координації його виконання.

Зокрема у розпорядженні КМУ від 28 березня 2018 р. № 218-р вказувалося, що міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади приписується забезпечити виконання плану заходів та подання щокварталу до 15 числа наступного місяця МінТОТ інформації про стан виконання плану заходів за формою, встановленою цим міністерством, яке у наступному мало щорічно звітувати до КМУ [7].

Водночас надалі рішенням Ради національної безпеки і оборони України (далі – РНБОУ) від 11 березня 2021 р. та указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 117/2021 було затверджене Стратегію деокупації та реінтеграції ТОТ Криму [12]. Після цього розпорядженням КМУ від 29 вересня 2021 р. № 1171-р було схвалене план заходів з

реалізації цієї Стратегії [6], а у наступному, вже за умов масштабної російської агресії розпорядженням КМУ від 4 квітня 2023 р. № 288-р до плану заходів з реалізації Стратегії було внесене зміни, він був викладеним у новій редакції [5].

Варто вказати, що сама редакція Стратегії у передбачений законом спосіб з 2021 року змінена ще не була, при цьому якщо для плану КМУ 2021 р. очевидною підставою схвалення був сам факт затвердження Стратегії, то передумови й підстави схвалення плану 2018 р. та змін до плану 2021, здійснених у 2023 р., у цих документах не визначені. Разом із тим, нова редакція плану 2023 р. [5], як й редакція плану 2021 р. [6] передбачає подібний до плану 2018 р. механізм контролю за його виконанням, за участі Мінреінтеграції [1].

Наразі у публічному доступі відсутні документи щодо звітування про виконання скасованого плану 2018 р. та стосовно виконання редакції плану 2021 р., заміненої на нову у 2023 р., також немає оприлюднених документів щодо оцінки ефективності виконання цих правових програмних актів. Наразі ключовим питанням виконання плану 2023 р. залишається його об'єктивно часткове корегування із текстом Стратегії, яка з 2021 року змін не зазнала.

Водночас очевидно, що підготовка змін до Стратегії належить до компетенції не КМУ чи профільних міністерств, а насамперед до органів президентської влади, таких як Офіс Президента України та Представництво Президента України в АР Крим (далі – Представництво) [2], [3], а також й до функціоналу Апарату РНБОУ. Ці органи також мають досвід програмного регулювання щодо Криму, зокрема це окремі заходи, спрямовані на деокупацію та реінтеграцію ТОТ Криму, затверджені указом Президента України від 26 лютого 2021 р. № 78/2021 [10].

Цим указом, крім утворення Оргкомітету з підготовки та проведення в Україні установчого Саміту Кримської платформи, секретареві РНБОУ приписувалося підготувати проект Стратегії деокупації та реінтеграції ТОТ Криму, а уряду також вказувалося вжити низку заходів із підтримки кримськотатарської мови, включаючи розробку та затвердження протягом шести місяців відповідної Стратегії, яка була у наступному дійсно була схвалена КМУ, але через рік.

Також слід звернути особливу увагу схвалений вже за умов масштабної російської агресії указ президента України від 15 серпня 2022 р. № 579/2022, яким було засноване Консультативну раду з питань деокупації та реінтеграції ТОТ Криму. До завдань Консультативної ради було віднесене підготовку, з урахуванням положень Стратегії деокупації та реінтеграції ТОТ Криму, та внесення пропозицій щодо пріоритетів діяльності, у тому числі в рамках Кримської платформи, з питань деокупації, реінтеграції та відновлення територіальної цілісності України, а також участь у виробленні позиції України з ключових напрямів діяльності Кримської платформи та підготовка пропозицій щодо удосконалення законодавства з питань, що стосуються деокупації та реінтеграції ТОТ Криму [9].

Таким чином ключовим органом поза межами РНБОУ та КМУ, яки мав би опікуватися питаннями реалізації Стратегії, було визначене саме цю Консультативну раду, яка згідно указу № 579/2022 у процесі виконання покладених на неї завдань має взаємодіяти з іншими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, а також із Представництвом [11] та Національним інститутом стратегічних досліджень, при чому секретарем Консультативної ради було визначене Постійного Представника Президента України в АР Крим (далі – Представник), а головою – Президента України.

У цьому контексті варто навести попередній досвід схвалення та реалізації Представництвом програмних актів з деокупації та реінтеграції Криму. Зокрема розпорядженням Представника від 20 червня 2018 р. № 17 було затверджене План невідкладних заходів з протидії російської агресії з ТОТ України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки [8].

Надалі, з 2020 року в рамках адміністративної справи 420/3863/20 за позовом, заявами та скаргами низки колишніх посадовців Представництва та громадських структур суд розглядав питання відповідальності Представництва за невиконання Плану, при цьому хоча у позовних вимогах було відмовлене, судом в цій справі було встановлене

необхідність виконання Представництвом приписів цього плану але зазначене що для оскарження відповідної бездіяльності органу з деокупації та реінтеграції Криму заявник мав довести понесену ним шкоду від такого невиконання [4].

Адміністративний суд вказав, що позивачем не визначено, в чому виразились дії та бездіяльність Представництва, що призвело до порушення саме його прав, у зв'язку з невиконання або неналежного виконання розпорядження № 17 і затвердженого Плану, а також позивачем не визначено, які саме дії суд має зобов'язати відповідача вчинити щодо виконання вказаного розпорядження № 17 і Плану станом на момент подання заявленого позову у 2020 році. Водночас, наголосив суд, прийняте розпорядження № 17, та відповідно затверджений ним план, ніким не скасовано, є діючим а тому є обов'язковим для виконання працівниками Представництва [4].

Отже вказаний досвід судового аналізу програмних документів з деокупації та реінтеграції Криму свідчить про можливість порушення відповідних питань щодо неналежного виконання чи невиконання таких документів й у наступному. Це дозволяє погодитися із думкою експертів Асоціації Реінтеграції Криму [14] про те, що стан виконання заходів плану, затвердженого КМУ в 2023 р. на відповідні дати, як зобов'язань Уряду України може стати предметом не лише громадського контролю та оцінки, але й відповідно об'єктом правового реагування, включно із процесуальним.

Крім цитованої вище постанови П'ятого апеляційного адміністративного суду від 12 травня 2021 р. у справі 420/3863/20, експерти АРК посилаються на позицію Верховного Суду у постанові від 13 квітня 2023 року у справі 420/8381/20 щодо бездіяльності Держрибагенства України з питань міжвідомчої угоди з рф стосовно рибальства в Азовському морі, та вказують що відповідні вимоги до органів влади України у вимірі реагування на окупацію Криму можуть висувати особи які постраждали як від самої окупації, так й від не вчинення конкретних дій з деокупації визначеними державними органами в межах їх повноважень.

Слід погодитися із експертами у тому, що зокрема є важливим встановлення того, який конкретно орган влади згідно плану був визначений основним, відповідальним виконавцем його конкретного заходу, особливо з умови наявності низки співвиконавців [14].

Отже слід прийти до загального висновку, що наразі в Україні вживаються системні заходи з програмного регулювання процесів деокупації та реінтеграції Криму. Ключовими структурами, залученими у відповідні процеси, як на рівні розробки відповідних програмних актів, так й у формі їх реалізації слід вважати Мінреінтеграції та Представництво.

Наразі ключовим питанням відповідної діяльності залишається внесення змін до Стратегії деокупації та реінтеграції Криму, корегування нової редакції Стратегії із планом дій з її реалізації та функціонування Консультативної ради з питань деокупації та реінтеграції ТОТ Криму. Водночас виконання чинних наразі оприлюднених програмних документів із деокупації Криму може бути предметом не лише суспільного контролю, але й відповідно судового розгляду в рамках адміністративного судочинства. Питання ефективності громадського контролю за виконанням планів деокупації та реінтеграції Криму має стати підґрунтям для нових наукових досліджень.

Література:

1. Деякі питання Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій: постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 376 з наступними змінами. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-%D0%BF#Text>
2. Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим: указ Президента України від 20 січня 2016 р. № 16. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/2016/ed20191017>
3. Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим: указ Президента України від 17 жовтня 2019 р. № 758/2019. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758/2019/ed20210817#Text>

4. Постанова П'ятого апеляційного адміністративного суду від 12 травня 2021 р. у справі 420/3863/20. ЄДРСР. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96931850>
5. Про внесення змін до плану заходів з реалізації Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя: розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2023 р. № 288-р. *Офіційний вісник України*. 2023. № 39. Ст. 2077.
6. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2021 р. № 1171-р. *Офіційний вісник України*. 2021. № 80. Ст. 5063.
7. Про затвердження плану заходів, спрямованих на реалізацію деяких засад державної внутрішньої політики щодо тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. № 218-р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/218-2018-%D1%80#Text>
8. Про затвердження Плану невідкладних заходів з протидії російської агресії з тимчасово окупованої території України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки та його спрямування: розпорядження Постійного Представника Президента України в АР Крим від 20 червня 2018 р. № 17. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017755-18#Text>
9. Про Консультативну раду з питань деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території АРК та міста Севастополя: указ Президента України від 15 серпня 2022 р. № 579/2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 66. Ст. 3959.
10. Про окремі заходи, спрямовані на деокупацію та реінтеграцію тимчасово окупованої території АРК та міста Севастополя: указ Президента України від 26 лютого 2021 р. № 78/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 19. Ст. 735.
11. Про пріоритетні напрями діяльності Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим: указ Президента України від 13 квітня 2021 року № 160/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 32. Ст. 1846.

12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя»: Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 117/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 26. Ст. 1255.
13. Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 22 червня 2021 р. у справі 420/7376/20. *ЄДРСР*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98044939>
14. Урядовий план реінтеграції Криму: міжнародний вимір / Б. Бабін, Е. Плешко, Т. Линник, А. Чвалюк, О. Плотніков, В. Філатов; *Асоціація Реінтеграції Криму*. URL: https://arcrimea.org/uk/analytics_ua/2023/04/20/uryadovuj-plan-reintegracziyi-krymu-mizhnarodnyj-vymir/

ЗМІСТ

Теорія держави і права. Філософія права

Линник Тетяна Василівна АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ПРОГРАМНИХ АКТІВ З РЕІНТЕГРАЦІЇ КРИМУ.....3

**Конституційне право. Конституційне процесуальне право.
Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право.
Митне та податкове право. Міжнародне право. Муніципальне право**

Євтушенко Юлія Іванівна ОКРЕМІ ПИТАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ
ПОЛІТИКИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....10

Махней Юлія Ігорівна ПРАВОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ
У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.....14

Сурілова Анастасія Олегівна ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ
НА МОРСЬКИХ ПРОСТОРАХ УКРАЇНИ.....17

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення**

Зварич Роксолана Мирославівна ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО В УКРАЇНІ.....22

Швайко Іван Євгенійович
ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ПРО ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ.....27